

DEPARTMENT OF SANSKRIT TEACHING PLAN GDCR 2023-24

पाठ्यक्रम योजना 2023-2024 डॉ. दिव्या देशपांडे • स्नातक प्रथम वर्ष • स्नातकोत्तर पूर्वार्द्ध . स्नातकोत्तर उत्तरार्द्ध

डॉ. दिब्दा देशपरण्ड विभागाध्यदा - संस्कृत शास. दिग्विजय महाविद्यालग राजनांदगाव (छ.ग.)

वर्ष 2023-2024

वार्षिक पाठ्यक्रम योजना एम. ए. पूर्वार्द्ध – संस्कृत (सेमेस्टर परीक्षा)

> सेमेस्टर —1 प्रथमप्रश्नपत्रम् वैदिकभाषा साहित्यञ्च

माह-जुलाई-अगस्त

इकाई १ एतेषां सूक्तानाम् अध्ययनम्

ऋग्वेदस्य - अग्नि : १.१, उषस् ३.**६१**, इन्द्रः २.१२, वाक सूक्तम् १०ण्१२४

माह-सितम्बर

इकाई २ एतेषां सूक्तानाम् अध्ययनम्

ऋग्वेदस्य -सूर्यसूक्तम् १.१२५, सरमापणिसूक्तम् १०.१०८

नासदीयसूक्तम् १०.१२६, हिरण्यगर्भसूक्तम् १०.१२१

माह-अक्टूबर

इकाई ३ एतेषां सूक्तानाम् अध्ययनम्

यजुर्वेदस्य - शिवसंकल्पसूक्तम् ३४,१-६, पुरूषसूक्तम् ३१,१-१६, रूद्रसूक्तम् 16, १-१६

अथर्ववेद – कालसूक्तम् 1६.५३

माह-नवम्बर

इकाई ४ उपनिषद् - ईशावास्योपनिषद्

डॉ, टिन्या देशप्रण्ड

डॉ. दिस्टरा दशप्रत्यक विभागाध्यक्ष - संस्कृत भाम. दिखिज्य महाविद्यालग राजनांग्यांव (छ.ग.)

1

वर्ष २०२३.२०२४ सेमेस्टर - २ प्रथमप्रश्नपत्रम् वैदिकभाषा साहित्यञ्च

माह-जनवरी इकाई ९ संहिता-बाह्मण-आरण्यकग्रन्थानां सामान्यपरिचयः

माह-फरवरी इकाई २ (१) षड्वेदांगानां संक्षिप्तपरिचयः महत्वञ्च (२) उपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः

माह-मार्च इकाई ३ ः निरूक्तम् - प्रथमोऽध्यायः

माह-अप्रैल

इकाई ४ प्रमुख वैदिक देवानां परिचयः

अग्नि

सवितृ

. विष्ण्

इन्द्र

হর

वृहस्पति

अश्विनौ

वरुण

उषस्

मोम

निरूक्तस्य निम्नाकि्ङत्तपदानां निर्वचनम्

आचार्यः, वीरः, हृदः, गोः, समुद्रः वृत्रः, आदित्यः,उषस्, मेघः, वाक्, उदकम्, नदी, अश्वः, अग्निः,जातवेदस्, वैश्वानरः, निघण्टु

डॉ. दिब्चा देशपरण्ड

विभागाध्यदा - संस्कृत शास. दिग्विजय महाविद्यालय राजनांदगाव (छ.ग.)

वर्ष २०२३-२०२४ *एम. ए. उत्तरार्छ - संस्कृत (सेमेस्टर परीक्षा)* सेमेस्टर -३ प्रथमप्रश्नपत्रम् भारतीयसंस्कृतिः, इतिहास : दर्शनञ्**च**

माह-जुलाई-अगस्त

इकाई 9. अधोलिखित-कविनां काव्य परिचय: -

- कालीदास:
- भारवि:
- माघ:
- श्रोहर्ष:
- सुबंधुः
- बाणभट्ट:
- दण्डी
- विशाखदत्त:
- शूद्रक:
- भवभूति:

माह-सितम्बर

इकाई २. रामायण-महाभारत-पुराणानां संक्षिप्त परिचयः

माह-अक्टूबर

इकाई ३ भारतीय आस्तिकदर्शनानां सामान्यपरिचयः

माह-नवम्बर

इकाई ४. अधोलिखितानामभिलेखानां सामान्यपरिचयः -

अशोकस्य प्रथमः शिलालेखः रुद्रदाम्नः गिरनार शिलालेखः खारवेलस्य हाथीगुम्फाऽभिलेखः समुद्रगुप्तस्य प्रयाग-स्तम्भभिलेखः, स्कन्दगुप्तस्य गिरनारशिलालेखः, पुलकेशिनः द्वितीयस्य एहोलशिलालेखः

डॉ. दिन्दा देशपाणड

विभागाध्यक्ष - संस्कृत आस. दिग्तिजय महाविद्यालग राजनांदगांव (छ.ग.)

1

सेमेस्टर - ३ तृतीयप्रश्नपत्रम् रसध्वनिसिद्धान्तः

माह-जुलाई-अगस्त इकाई १. भरतमुनिकृतं नाट्यशास्त्रम् षष्ठोऽध्याायः

माह-सितम्बर इकाई २. भरतमुनिकृतं नाट्यशास्त्रम् - सप्तमोऽध्यायः

माह-अक्टूबर इकाई ३. ध्वन्यालोकः (द्वितीयःउद्योतः) १-१० कारिकाः

माह-नवम्बर

इकाई ४. ध्वन्यालोकः (द्वितीयःउद्योतः) ११ –२० कारिकाः

डॉ. दिन्या देशपाण्ड विभागाध्यसा - संस्कृत शास. दिग्विजय महाविद्यालम राजनांत्गाव (छ.ग.)

सेमेस्टर - ४ प्रथमप्रश्नपत्रम् भारतीयसंस्कृतिः, इतिहास : दर्शनञूच

माह-जनवरी

इकाई 9. वैदिककालीनसंस्कृतिः -सामाजिक-राजनैतिक-आर्थिक व्यवस्था,उपासनापद्धतिः यज्ञसंस्थाश्च

माह-फरवरी

इकाई २. मनुस्मृतिः- द्वितीयोऽध्यायः १ -१०० श्लोकाः

माह-मार्च इकाई ३. भारतीय नास्तिकदर्शनानां सामान्यपरिचयः

माह-अप्रैल

इकाई ४. १- आधुनिकसंस्कृतकविनां परिचयः - -अप्पाशास्त्री राशिवडेकरएपंडिता क्षमारावएजगन्नाथ पाठकएश्रीनिवासरथएवेंकटराम राघवनएजानकीवल्ल्भ शास्त्रीएराधावल्लभ त्रिपाठीएअभिराज राजेन्द्र मिश्रएश्रीधर भास्कर वर्नेकरएहर्ष देव माधवएपुष्पा दीक्षितएकामता प्रसाद त्रिपाठी,

२. छत्तीसगढ़प्रदेशस्य प्रमुखधार्मिकस्थलानां संक्षिप्तपरिचयः

डां, दिस्त्या देशप्राग्ड विभागाध्यक्ष - संस्कृत शास, दिग्विजय महाविद्यालग एजनांदगांव (छ.ग.)

सेमेस्टर - ४ तृतीयप्रश्नपत्रम् रसध्वनिसिद्धान्तः

माह-जनवरी

इकाई १. ध्वन्यालोकः - द्वितीयः उद्योतः २१ तः समाप्तिपर्यन्तम्

माह-फर्वरी

इकाई २. रसगंगाधरः - द्वितीयम् आननम् -

अतिशयोक्तिः, तुल्योगिता तथा प्रतिवस्तुपमा अलंकाराणां लक्षणं उदाहरणमाञ्च

माह-मार्च

इकाई ३. रसगंगाधरः - द्वितीयम् आननम् -

दृष्टान्तः, व्यतिरेकः तथा समासोक्तिः अलंकाराणां लक्षणं उदाहरणमाञ्च

माह-अप्रैल

इकाई ४. रसगंगाधरः - द्वितीयम् आननम् -

श्लेषः, विशेषोक्तिः, काव्यलिंगम् तथा अर्थान्तरन्यासः अलंकाराणां लक्षण उदाहरणमात्रञ्च

डॉ. दिब्चा देशपरण्ड विभागाध्यक्ष - संस्कृत

ावमाग्मध्यदा -संस्कृत शास. दिग्विजय महाविद्यालय राजनांदगाव (छ.ग.)

GOVT. DIGVIJAY AUTONOMOUS P.G. COLLEGE, RAJNANDGAON (C.G.) FYUGP (CBCS/LOCF Course) Department: -SANSKRIT

Session: 2023-24	Program: B.A.
Semester: I	Subject: SANSKRIT
Course Type: DSC	Course Code:
Course Title: व्याकरण	
Credit: 4	Lecture: 60
M.M. 100 = (ESE 80+IA 20)	Minimum Passing Marks: 40%

इकाई	माह	पाठ्यक्रम	Credits
I	जुलाई-अगस्त	सुबन्त (शब्दरूप) -	01
		राम, लता, फल, कवि,मति ,नदी, भानु, धेनु,वधू,	
		पितृ,मातृ, आत्मन्, राजन्, विद्वस्, भवत्, सर्व, तद्, यद्,	
		इदम्, अस्मद्, युष्मद्, एक, द्वि, त्रि, चतुर् ।	
		तिङन्त (धातुरूप) -	
		परस्मैपदी - भू, पठ्, गम्, अस्, पा, स्था, दृश्, दा, कृ,	
		तुद्, चुर्, दिव् ।	
		आत्मनेपदी - सेव्, रम्, रुच्, मुद्, लभ्, जन्, वृत्, वृध् ।	
		(इन धातुओं के पाँच लकारों में धातुरूप पठनीय है-	
		लट्लकार, लृट्लकार, लङ्लकार, लोट्लकार , विधिलिङ्)	
II	सितम्बर	प्रत्याहार तथा संज्ञा प्रकरण	01
		(लघुसिद्धान्तकौमुदी)	
111	अक्टूबर	सन्धि – अ च् सन्धि -यण,अयादि,गुण,वृद्धि,दीर्घ	01
		हल् सन्धि- श्रुत्व,पुत्व,जशत्व,	

FYUGP Syllabus Sample

ſ			विसर्ग सन्धि- सत्व,रुत्व,ऊत्व	
			(लघुसिद्धान्तकौमुदी))	
	IV	नवम्बर	विभक्त्यर्थ प्रकरण (लघुसिद्धान्तकौमुदी)	01

दि इ. दिज्या देश्तमण्ड विभागाध्यद्धा - संस्कृत भास. दिग्विजय महाविद्यालन राजनांद्रगांव (छ.ग.)

1. 18 Bro

Department: -SANSKRIT

Session: 2023-24	Program: B.A.
Semester: 2	Subject: SANSKRIT
Course Type: DSC	Course Code:
Course Title: पद्य तथा गद्य काव्य	
Credit: 4	Lecture: 60
M.M. 100 = (ESE 80+IA 20)	Minimum Passing Marks: 40%

इकाई	माह	पाठ्यक्रम	Credits
I	जनवरी	रघुवंशमहाकाव्यम् (द्वितीय सर्गः)श्लोक 1 से 35 तक-	01
		व्याख्या	
11	फरवरी	रघुवंशमहाकाव्यम् (द्वितीय सर्गः)श्लोक 36 से	01
		समाप्तिपर्यन्त-व्याख्या	
III	मार्च	नीतिशतकम् (भर्तृहरिकृत)	01
		श्लोक 1 से 25 तक व्याख्या	
			01
IV		शुकनासोपदेश-व्याख्या	01

FYUGP Syllabus Sample

डॉ. दिब्दा देशपरण्ड विभागाध्यक्ष - संस्कृत शास. दिग्विजय महाविद्यालग राजनांदगाव (छ.ग.)

Department: -SANSKRIT

Session: 2023-24	Program: B.A.
Semester: I	Subject: SANSKRIT
Course Type: GE	Course Code:
Course Title: भारतीय संस्कृति -1	
Credit: 4	Lecture: 60
M.M. 100 = (ESE 80+IA 20)	Minimum Passing Marks: 40%

इकाई	माह	पाठ्यक्रम	Credits
I	जुलाई-अगस्त	संस्कृति की परिभाषा,अर्थ,कार्य,उद्देश्य,संस्कृति एवं	01
		सभ्यता में अन्तर,भारतीय संस्कृति की विशेषताएँ	
II	सितम्बर	वर्ण व्यवस्था,आश्रम व्यवस्था,ऋण,महायज,पुरुषार्थ	01
		चतुष्टय,षोडश संस्कार	
III	अक्टूबर	ऋग्वैदिक कालीन संस्कृति-विशेषताएँ एवं	01
		महत्त्व,सामाजिक व्यवस्था,राजनैतिक व्यवस्था, आर्थिक	
		व्यवस्था, धार्मिक व्यवस्था, शिक्षा व्यवस्था, कला एवं	
		शिल्प,नारी की स्थिति	
IV	नवम्बर	उत्तरऋग्वैदिक कालीन संस्कृति-विशेषताएँ एवं	01
		महत्त्व,सामाजिक व्यवस्था,राजनैतिक व्यवस्था, आर्थिक	
		व्यवस्था, धार्मिक व्यवस्था, शिक्षा व्यवस्था, कला एवं	
		शिल्प,नारी की स्थिति	

डॉ. दिल्या देशामण्ड विभाग्राह्यका - संस्कृत भास. दिग्विजय गहान्त्रिणलब राजनांत्रगान् (छ. ...)

Department: -SANSKRIT

Session: 2023-24	Program: B.A.
Semester: 2	Subject: SANSKRIT
Course Type: GE	Course Code:
Course Title: भारतीय संस्कृति - 2	
Credit: 4	Lecture: 60
M.M. 100 = (ESE 80+IA 20)	Minimum Passing Marks: 40%

इकाई	माह	पाठ्यक्रम	Credits
I	जनवरी	रामायणकालीन संस्कृति- विशेषताएँ एवं महत्त्व,सामाजिक व्यवस्था,राजनैतिक व्यवस्था, आर्थिक व्यवस्था, धार्मिक व्यवस्था, शिक्षा व्यवस्था, कला एवं शिल्प,नारी की स्थिति	1.2
II	फरवरी	महाभारतकालीन संस्कृति-विशेषताएँ एवं महत्त्व,सामाजिक व्यवस्था,राजनैतिक व्यवस्था, आर्थिक व्यवस्था, धार्मिक व्यवस्था, शिक्षा व्यवस्था, कला एवं शिल्प,नारी की स्थिति	1.2
III	मार्च	पुराणकालीन संस्कृति- विशेषताएँ एवं महत्त्व,सामाजिक व्यवस्था, धार्मिक व्यवस्था, कला एवं शिल्प,नारी की स्थिति	0.8
IV	अप्रैल	भारतीय संस्कृति का अन्य संस्कृतियों से अन्त: सम्बन्ध एवं भारतीय संस्कृति का विदेशों में प्रचार-प्रसार	0.8

८२. दिल्ल्या देशाक्षण्डः विभागवद्यारुः यंस्कृत शामः दिभिवत्रय महात्रियः २२ राजनाः मारुः २२ ७ ...

FYUGP Syllabus Sample

25

S P.G. COLLEGE, RAJNANDGAON (C.G.) FYUGP (CBCS/LOCF Course) Department: -SANSKRIT

Session: 2023-24	Program: B.A.
Semester: 1	Subject: SANSKRIT
Course Type: SEC	Course Code:
Course Title: संभाषणकौशलम् -1	
Credit: 2	Lecture: 30
M.M. 50 = (ESE 40+1A10)	Minimum Passing Marks: 40%

इकाई	माह	पाठ्यक्रम	Credits
Ι	जुलाई	परिचय – मम नाम भवतः नाम किम् इत्यादि। सः ।सा।तत्।एषः ।एषा।एतत्।अहम्।भवान्।भवती। आम्।न।वा।किम्। अस्ति।नास्ति। अत्रि।तत्र।कुत्र।सर्वत्र।अन्यत्र।एकत्र। षष्ठी विभक्ति का प्रयोग - तस्य।एतस्य।कस्य तस्याः ।एतस्याः ।कस्याः। मम।भवतः ।भवत्याः । आवश्यम्।मास्तु।पर्याप्तम्।धन्यवादः ।स्वागतम्।	01
II	अगस्त- सितंबर	क्रियापदानां प्रयोग: - गच्छति।आगच्छति।पठति।लिखति।खादति।पिबति।क्रीडति।वद ति।उत्तिष्ठति।उपविशति। गच्छामि।आगच्छमि। गच्छतु।आगच्छतु। संख्या - (i) 1.2.3.4.5.6.7.8,9,10 (ii)10,20,30,40,50,60,70,80,90,100 समय: - 5:00, 5:15, 5:30, 4:45	01

FYUGP Syllabus Sample

		5	
111			01
III	सितंबर- अक्टूबर	5	01
		सः सुधाखण्डः ।सा कुञ्जिका।तत्पुष्पम्।	
		बह्वचनपाठनम् - बालकाः।बालिकाः।लेखन्यः।पुस्तकानि।	
		ते,के।ता:, का: ।तानि, कानि।एते, एता:, एतानि।	
	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	भवतः ।भवत्यः ।वयम्।	
		वचन परिवर्तनाभ्यासः -	
		सः बालकः - तेबालकाः ।	
		अस्ति - सन्ति।कति?	
		सप्तमीविभक्तिप्रयोग - हस्ते।उत्पीठिकायाम्।लेखन्याम्।पुस्तके।	
	-1	कदा? शिक्षक: प्रश्नं पृच्छेत्।	
		यथा - राम: प्रात: काले विद्यालयं गच्छति।प्रश्न - राम: कदा	
		विद्यालयं गच्छति?	
		अद्य।श्वः।परश्वः ।प्रपरश्वः।हयः ।परहयः।प्रपरहयः।इदानीम्।	
		गच्छन्ति।गच्छामः ।गच्छन्तु।	
		शिष्टाचार - सुप्रभातम्।नमस्कारः ।शुभरात्रिः	
		।हरिओम्।क्षम्यताम्।चिंतामास्तु।	
		संख्या - 11 से 20 तक	
		समय: - 6:05, 6:10, 5:55, 5:501	01
IV	अक्टूबर-नवम्बर	क्रियापदानां बहुवचनम् -	01
		गच्छन्ति -गच्छामः।गच्छन्तु।	
		पिबन्ति।पिबामः।पिबन्तु।	
		लिखन्ति।लिखामः।लिखन्तु।	
		इत्यादिपरिवर्तनाभ्यासः।	
		द्वितीयाविभक्ति का अभ्यास -	
		ग्रंथः, घटी , छात्रा।ग्रंथं ददातु, घटींददातु इत्यादिवत्।	
		पुरतः।पृष्ठतः।वामतः।दक्षिणतः।उपरि।अधः।इतः।ततः।	
		तः।गृहतः।कुतः।	
		कथम्? सम्यक्।शीघ्रं - मंदम्।उच्चैः- शनैः।पठनार्थम्,	
		किमर्थम्।	
		सप्तककाराः - किम्।कुत्र।कति।कदा।कुत:।कथं।किमर्थम्।	
		एकैकम् उपयुज्य परस्परं प्रश्नाः।	
		अपि।अस्तु।अहं न जानामि।कानिचन वाक्यानि।	
		2	

डॉ. दिब्टा देशपरण्ड विभागप्रध्यक्ष -संस्कृत शास. दिग्विजय महाविद्यालम राजनांदगाव (छ.ग.)

FYUGP Syliabus Sample

Department: -SANSKRIT

Session: 2023-24	Program: B.A.
Semester: 2	Subject: SANSKRIT
Course Type: SEC	Course Code:
Course Title: संभाषणकौशलम् - 2	
Credit: 2	Lecture: 30
M.M. 50 = (ESE 40+IA10)	Minimum Passing Marks: 40%

इकाई	माह	पाठ्यक्रम	Credits
I	जनवरी	भूतकालीनक्रियापदानां पाठनम् -	1
		गतवान् - पठितवान् - लिखितवान्	
		गतवती - पठितवती - लिखितवती।	
		विशिष्टक्रियापदानाम् अभ्यासः -	
		करोति - कुर्मः।करोति - कुर्वन्ति।	
		ददामि - दद्मः।ददाति - ददति।	Ţ
		श्रृणोमि - श्रृणुम:।श्रृणोति - श्रृण्वन्ति।	
		जानामि - जानीम:।जानाति - जानन्ति।	
		संबोधनम् - भोः! श्रीमन् ! मान्ये! भगिन् ! मित्र ! महोदय! राम! सीते! इत्यादि।	
		संख्या - 21 से 50 तक	
		समय - 1:00, 2:00, 3:00, 4:00	
II	फरवरी	एतेषां वाक्यानाम् उपयोगेनवाक्यानि वाचनीयानि -	1
		अतः।इति।अस्मि।यदि - तर्हि।यथा -तथा।तः - पर्यन्तम्।	
		क्तवतुप्रत्यय –गतवन्तः –पठितवन्तः	
		लिखितवन्तः।	

		सः गग-पुस्तकं प्रातःकालेपं चवादने पठितवान्। इतः पूर्वम् - इतः परम्। वत्त्वा, तुगुन्परिवर्तनाश्न्यासः बहिः - अंतः।रिक्तम् - पूर्णम्।इतोऽपि।चेत् - नोचेत्। संख्या - 71 से 100 तक	
IV	<u> </u>	अतः - यतः परिवर्तनाभ्यासः। यद्यपि - तथापि।यत्र -तत्र। कति -कियत्।एतयोः भेद जापनम्। यावत् - तावत्।यत् -तत्।यः - सः।या - सा।अस्माकम्।चित्। द्वयम् (पुस्तकद्वयं, बालकद्वयम्) लिंगभेदः - एकः - एका - एकम्। द्वयम् - द्वयम् - द्वयम्। त्रयः - तिसः - त्रीणि। चत्वारः - चतसः चत्वारि। अर्थम् - समाजार्थम् , संस्कृतार्थम्) तव्यत् – अनीयर् प्रत्यय का प्रयोग - कुत्र गंतव्यम्। अद्य किं किं करणीयम् ?	1

FYUGP Syllabus Sample

addies togenes about

डॉ. दिन्द्या देशामण्ड विभागाध्यका - संस्कृत शाम. दिग्विजय महाविद्यालय राजनांत्यांच (छ.ग.)

Teaching plan 2023-24

M.A. Previous (Semester-I)

PAPER- II - व्याकरणं भाषाविज्ञानं च

Month	Topics	Units
July	वैयाकरणसिद्धांतकौमुदी -	1
	संज्ञाप्रकरण एवं प्रत्याहार	
August	वैयाकरणसिद्धांतकौमुदी -	
	प्रथमा, द्वितीया विभक्ति एवं तृतीया विभक्ति	
September	वैयाकरणसिद्धांतकौमुदी -	111
•	चतुर्थी एवं पंचमी विभक्ति	
October	वैयाकरणसिद्धांतकौमुदी -	III
	पष्ठी एवं सप्तमी विभक्ति	
November	पाणिनीयशिक्षा एवं धम्मपद - वर्ग 1,2,3	IV
December	पाठ्यक्रम का सिंहावलोकन, अभ्यास एवं परीक्षा की तैयारी	

PAPER- IV - साहित्यशास्त्रम्

Month	Topics	Units
July	नाट्य शास्त्रम् - प्रथम अध्याय	I
August	नाट्य शास्त्रम् - प्रथम अध्याय	I
September	काव्यालंकार - प्रथमपरिच्छेद	II
October	काव्यालंकारसूत्रवृत्ति - प्रथम अधिकरण	III
November	काव्यादर्श - प्रथम परिच्छेद कारिका 1-50	IV
December	पाठ्यक्रम का सिंहावलोकन, अभ्यास एवं परीक्षा की तैयारी	

Bre Latit Budban

Teaching plan 2023-24 M.A. Previous (Semester-II)

PAPER- II - व्याकरणं भाषा विज्ञानं च

Month	Topics	Units
January	भाषाविज्ञानम् - भाषायाः परिभाषा वैशिष्ट्यञ्च , भाषाणां वर्गीकरणम्- आकृतिमूलकपारिवारिकञ्च,भारोपीयभाषापरिवारः - परिचयः वैशिष्ट्यञ्च	I
February	ध्वनि नियमाः - ग्रीमः, ग्रासमानः वर्नरश्च, संस्कृत ध्वनिनां विशिष्टसन्दर्भे मानवीयं ध्वनियन्त्रम्, ध्वनिपरिवर्तनस्य कारणानि, अर्थपरिवर्तनस्य दिशः कारणानि च, वैदिकलौकिक संस्कृतयोर्भेदा:	11
March	समासप्रकरणम् - (लघुसिद्धांतकौमुदी) अव्ययीभाव -बहुव्रीहि-द्वन्दश्च	111
April	समासप्रकरणम् - (लघुसिद्धांतकौमुदी) तत्पुरुप:	IV
Мау	पाठ्यक्रम का सिंहावलोकन, अभ्यास एवं परीक्षा की तैयारी	

PAPER- IV - साहित्यशास्त्रम्

Month	Topics	Units
January	दण्डीकृतः काव्यादर्शः - प्रथमपरिच्छेदः - 51 कारिकातः समाप्ति	1
	पर्यन्तम्	
February	काव्यप्रकाशः - प्रथमः तथा द्वितीयः उल्लासः	II a second
March	काव्यप्रकाशः - चतुर्थः उल्लासः (संलक्ष्यक्रमव्यंग्यध्वनिं विहाय)	111
April	काव्यप्रकाशानुसारेण अलंकाराणां सोदाहरणं लक्षणम् - अनुप्रासः, श्लेपः, वक्रोक्ति, उपमा, रूपकम्, उत्प्रेक्षा, समासोक्तिः, यमकम्, विभावना, विशेषोक्तिः, अपह्नुति:, निदर्शना, अर्थान्यास:, अनन्वय:	IV
Мау	पाठ्यक्रम का सिंहावलोकन, अभ्यास एवं परीक्षा की तैयारी	

Dr. Levit budhan

Teaching plan 2023-24

M.A. Final (Semester-III)

PAPER-II - काव्यशास्त्रम्

Month	Topics	Units
July	संप्रदाय परिचय –	1
	रस - अलंकार - रीति - ध्वनि - वक्रोक्ति - औचित्यसम्प्रदायानां सामान्यपरिचयः	
August	संप्रदाय परिचय –	1
	रस - अलंकार - रीति - ध्वनि - वक्रोक्ति - औचित्यसम्प्रदायानां सामान्यपरिचयः	
September	ध्वन्यालोकः - प्रथम -उद्योतः (1-6 कारिकाः)	II
October	ध्वन्यालोकः - प्रथम -उद्योतः (7-12 कारिकाः)	III
November	ध्वन्यालोकः - प्रथम -उद्योतः (13 कारिकातः समाप्तिपर्यन्तम्)	IV
December	पाठ्यक्रम का सिंहावलोकन, अभ्यास एवं परीक्षा की तैयारी	
		5ji

PAPER- IV - साहित्यसिद्धांत

Month	Topics	Units
July	दशरूपकम् - प्रथमः प्रकाशः	1
August	दशरूपकम् - प्रथमः प्रकाशः	I
September	दशरूपकम् - द्वितीय: प्रकाशः	11
October	वामनकृता काव्यालंकारसूत्रवृत्तिः - द्वितीयम् अधिकरणम्	111
November	काव्यादर्शः - तृतीयः परिच्छेदः 1 - 95 कारिकापर्यन्तम्	IV
December	पाठ्यक्रम का सिंहावलोकन, अभ्यास एवं परीक्षा की तैयारी	

Pr. Laut Budhan

Teaching plan 2023-24

M.A. Final (Semester-IV)

PAPER-II - काव्यशास्त्रम्

Month	Topics	Units
January	काव्यप्रकाशः - पञ्चमः उल्लासः	I
February	काव्यमीमांसा - अध्यायाः 1,2,3	
March	काव्यमीमांसा - अध्यायाः 4, 5	Ш
April	पाश्चात्यकाव्यशास्त्रम् - अरस्तू, लांजाइनस, क्रोचे	IV
Мау	पाठ्यक्रम का सिंहावलोकन, अभ्यास एवं परीक्षा की तैयारी	

PAPER- IV - साहित्यसिद्धांत:

Month	Topics	Units
January	वक्रोक्तिजीवितम् –	I
	प्रथम उन्मेषः 1-23 कारिका पर्यन्तम्	
February	वक्रोक्तिजीवितम् –	11
	प्रथम उन्मेषः 24 तः समाप्तिपर्यन्तम्	
March	काव्यप्रकाशः - सप्तमोऽल्लासः	III
April	काव्यप्रकाशः - अष्टमोऽल्लासः	IV
Мау	पाठ्यक्रम का सिंहावलोकन, अभ्यास एवं परीक्षा की तैयारी	

Dr. Letit Breechon

Department of Sanskrit Teaching plan 2023-24

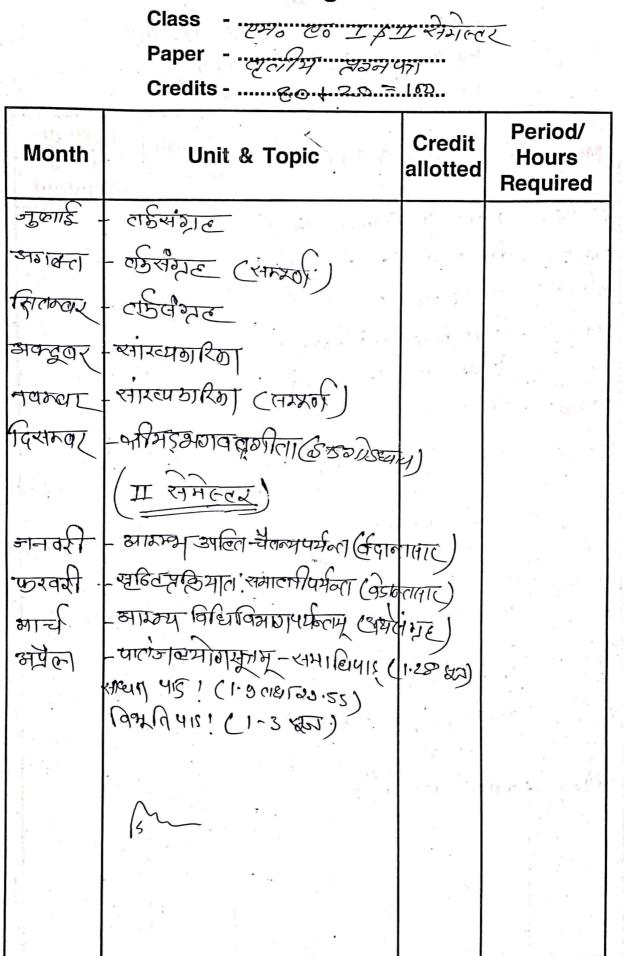
B.A. Final

PAPER- I - नाटक, छंद तथा व्याकरण

Month	Topics	Units
July	अभिज्ञानशाकुंतलम् – प्रथम और चतुर्थ अंक	1
August	अभिज्ञानशाकुंतलम् - पंचम और सप्तम अंक	1/11
September	छंद –	III/IV
•	अनुष्टुप् ,इन्द्रवज्रा, उपेन्द्रवज्रा,उपजाति, वंशस्थ, आर्या, मालिनी, शिखरिणी, वसंततिलका, शार्दूलविक्रीडित, स्रग्धरा, मन्दाक्रान्ता लघुसिद्धांतकौमुदी- कृदंत प्रकरण तव्यत्, अनीयर्, यत्, क्यप्, ण्यत्, शतृ, शानच्, क्त्वा, ल्यप्, तुमुन्, क्त, कत्तकवतु, ण्वुल्, तृच्, ल्युट्, अण्	
October	लघुसिद्धांतकौमुदी- तद्धित प्रकरण अण्, ढक्, ष्यञ्, त्व, तल् , इमनिच् , ठक् , इञ्, मतुप्, इनि, इतच्, ईयसुन् , इष्ठन, तरप् , तमप् ,ण्य ,यञ् स्त्री प्रत्यय – टाप्, ङीप्, ङीप्, डीन्	V
November	Paper - 2 काव्य, अलंकार तथा निबंध किरातार्जुनीय - प्रथम सर्ग	1
December	किरातार्जुनीय - प्रथम सर्ग / आलोचनात्मक प्रश्न मूलरामायण - प्रथम सर्ग	11/111
January	अलंकार – अनुप्रास, यमक, शब्दश्लेप, उपमा, रूपक, उत्प्रेक्षा, अनन्वय, अर्थान्तरन्यास, स्वभावोक्ति, अतिशयोक्ति, दीपक, विभावना, विशेपोक्ति, अपह्नुति, दृष्टांत, निदर्शना, प्रतिवस्तूपमा, संदेह, भ्रांतिमान्, काव्यलिंग	IV
February	निवंध संस्कृत भाषा में पाठ्यक्रम का सिंहावलोकन, अभ्यास एवं परीक्षा की तैयारी	V . ,

Prilein prothen

Govt. Digvijay Autonomous P.G. College, Rajnandgaon (C.G.) Teaching-Plan

Govt. Digvijay Autonomous P.G. College, Rajnandgaon (C.G.) **Teaching-Plan** Class CHOED I BIT HAL-OY Period/ Credit Month Unit & Topic Hours allotted Required 2 Paille मेधडूतम् (स्वकाछाट्यम् मेद्यइलम् (अवमेध्) 373767 हिालम्बर मिखइलम् (अल्ल्सिय) भक्दूबर नेप्रधान्त्रस्तिम् (मटाकात्य) (प्रधभ (नग्री 1.20 कारिगा) HURBY - HUEFTURALY (FEINCY) डिलम्बर - सम्बर्ग ग्रंहा को स्तमाल्गा वनात्ममु 721 (म लेमेल्टर) जमावरी - त्रिव्यु पालन्वहा 'महाकाटप्) संधर्म लगी - 1-20 ठारिग) छरन्त - स्ट्येशिकम् (( ) गाम) (1,4,9,10 sig) मार्च - स्टनावल्ति (नारिठा) 4215 8790-1 - रामाक्गाच नारमा प्रम

Govt. Digvijay Autonomous P.G. College, Rajnandgaon (C.G.) Teaching-Plan

Credits - .....

Month	Unit & Topic	Credit allotted	Period/ Hours Required
मुलाह	- मोल्लिय मधिशात्य - पच्चाड्याम् भविकरराष्ट्र	م ایند میں د ار میں وقعان	
अगटन्त	छोरिल्य अर्ध्वासि	5 - 2 - 1 	
नितम्बर्	THEEUSTOF , HEAT UREES		
अक्टूबर्	- ATTECHSON - Schur 4 Reess		
नवरुषर	- साहित्यड 40/ - यह उपरि-हेड अन्निनम् ओड ! रूपकर ओड ' ध्वम्		
FGETTEET	माम, नारम्थ्झाठामू - मेछराठाव्याचाम् मलाढात्व्याचान्नातम्		
	र्य 05 3/ CA स्प्रांग् गराका त्वक्राय - न म्युका त्याल्य ना दिलाहित्य के विद्य	712-2.1	
	(IV THALCE)	unces y	
जानवरी-	कोरिल्य अयंशात्म भ्रथम्भयिम् (0) (1-5 अट्याय:)		
54087	छोटिट्य झर्धशादाम् - स्वम् अध्यिहरु (6-10 भटम एन्)	P	
भार्च	भी चित्य विमात्चन द्वीमेन्		
अष्ट्रीलः-	19मालोचनातमु (४२२) -	n an Sin Sin	
	Br &		- n 1 1 1 1 1 1 1 1
	/.		

Govt. Digvijay Autonomous P.G. College, Rajnandgaon (C.G.) Teaching-Plan

Month	Unit & Topic	Credit allotted	Period/ Hours Required
मुलाइ	- त्व द्वातावडलान् नारु - महाकेवि भात	01	and and a
-	AU AD CAVOUT OR STUD		
স্কাল্ল		产于 计	
विल्क्स			er er de de
icit up	and	· · ·	8 - 21 - P
1	2) (1) 51.4 - 195 (10-4) - 105 - 7(1) 12 - 1) (1) (1) (1) (1) (1) (1) (1) (1) (1)	0(	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·
starcan	-1705 <) - 47/19/18/15 (28) - 22/1/(4/ CHU) (42)	· · ·	
Jord Car			
		81	• • 78
डिवाम्बर्	CONCONSTANTS O	т с. С	
	१९५७, हिर्गमुख्यान् - युद्धावडालम्)	01	,
	DSESEC	•	
-	तीमाइम्राव ए २ तिरा एव अपमियाइ के 1	Stor St.	
×	मामान्य परिचय एव महत्व '	Lo se i l'	s ↓ .★
-	मिमड् २४२१ मुहर मिला आ हमाय 2 20 कार दरदा	y	
	11-38 05/ (5)	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	é = 1 ty
1	घठापमिषा प्रथम अल्लाम प्रथम वल्लाम	8 Y 1	*
	105) (ACCA) 1-14(5 1(5)	1.1 1.1	
	क्रियनिषड भ्रथम संह्याय स्थान यक्षा,	· · · · · · · · · · · ·	
t	The the set of the set	51 T	1 - Warter +
6	मण्डा जरत्या १५- से समाहित प्रमेला (15)		a se
	हि c भारतीय ईगाम च्य -1		
		int an a li	2
त	VI STERT XICAN HIM DO THOMA	Same and a second	
3 - 8	भाष्य) त्यारा ना ७७ खेखा ० जा र्थ्य क्षत्राजन घा महत्व संरक्षा ना रूप जे समुख के दीणा प्रशितम् - आं कि के वास्ति राष्ट्रिय के दीणा रिम् जे के द्वार्त्या गर्भाष्ट्रा के राष्ट्रिय के दीणा		
a a	124 3 2 2 real of all the trike by sile of 124 3 2 2 read of all the trike by sile of 11/ 2 th - 68		in parts
	14 1 Says Acai on Althrow ullaw		ал (т. т. т
17	1-969	Mr. Care 1	an in second of a
14	ग्ट्म के पारिसा मिह eleg - नाल्डी	· .	
107			
. + 7			1
	TITCOI (07) 0, NOLOT GEGIN	,	
			and a subjective i
5.			

P.G. College, Rajnandgaon (C.G.)

Month - 1

Class 4	Class 5	Others Work / Classes (Slow Learn. / Adv. Learn. / Competitive Exam Coaching etc.)	Remarks
	1 To Barry & States of	171 - x - * - x - x - x - x - x - x - x - x	1 Juivil 1
See Charles Start	17 55 T 17 18	ALT IN BURNESS	1 : 2 : 1 : 2 : 2
1 3 C	19 1 18 2 M 18 14	11 MR (A -1 11 M + 4 + 7 - 1 - 2	the track of the
		17	- 1 28
G 8 10 1	8 <u>81</u> 8 2 8	and the second second	
8-11- Q.	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	warmen 121 waster - the	1 - [ ] +
$V_{2} = e^{-i \lambda - 2 \epsilon}$	5 1 July 6	the state is the second of a	First a later F
Service Law	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	5174 11 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	al cargel is
The Rot Git	to it south t	NA SULLY INT	· ····································
	- 1. * 18/ 4 * 1		- Sardiel - a
	- 1 sty 12 * 1.13	2 - A second second	- 10 - 12 - 11
, ⁶ ж. 5	· · · · · · · · · · · · · · · · ·	the set of the	112 21
	1		
	-		
			× ·
			1
	,		
	1	~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~	Λ
	9		L'UNO

्वहे जीवन

Principal's Sign.huteT